

Operace GOLGOTA

Operace Golgota – Gen. Michail Petrovič Ljubimov

7. 7. 2011

Byl Gorbačov skutečně hlavní příčinou změn, které postihly bývalý SSSR a jeho spojence po celém světě? Desítky politiků a politických autorů tak věří. Píše tak N. Ryžkov (*Perestrojka - dějiny zrady*), nebo J. Ligačov (*Hádanka Gorbačov*), B. Olejnikov (*Kníže temnoty*), Falin (*Politické paměti*), W. Gerns (*Říjen a budoucnost lidstva*), E. Honecker (*Poslední zpověď*) a desítky dalších. Mýlili se všichni tito velcí politikové?

Podle gen. Michaila Ljubimova se všichni mýlili, protože hlavní příčinou nebyl Gorbačov, který byl jen následkem. Hlavní příčinou byl dřívější generální tajemník KSSS J. V. Andropov, který Gorbačova v rámci skrytých aktivit KGB nechal „zplodit-vybrat-nasměrovat“.

Stručné vylíčení této tajné akce, nazvané samotným Andropovem „Akce Golgota“, nám v následujících řádcích podává generál KGB Michail Ljubimov, bývalý náčelník prognostického odboru První hlavní správy KGB, jeden z nejskrytějších, ale také nejmocnějších mužů bývalého SSSR.

Články vyšly v časopise **Soveršenno sekretno č. 2/1995** a poprvé je u nás přeložila a vydala bratislavská *Alternativa*.

***

V ten zmařený únorový večer roku 1983 jsem se díval na televizi. Bylo to celkem klidné politické údobí, poznamenané jen vnějškově neprojevovanými očekáváními. V listopadu [1982] zemřel L. I. Brežněv a J. V. Andropov byl zvolen za generálního tajemníka ÚV KSSS.

Zazvonil telefon. Za den jich bylo dost, ale když jsem zdvihl sluchátko, pocítil jsem podivnou předtuchu. - „Dobrý večer, Michail Petroviči, poznáváte mě?“

„Promiňte, nepoznávám,“ popravdě jsem odpověděl. Nemám rád, pokud se mi lidé nepředstavují.

„Vy už se asi nepamatujete na svoje analyticko-prognostické elaboráty?“ A volající udělal delší pomlku, aby mi umožnil dostat se ze šoku.

„Proboha, Jurij Vladimirovič?! Jste to Vy osobně?!“

***

Jak bych si nepamatoval ty nešťastné, prokleté prognostické elaboráty, když se s nimi vlastně začalo! V roce 1980 jsem byl náčelníkem prognostického odboru na První hlavní správě KGB (nyní přejmenované na Službu zahraniční rozvědky). Na rozkaz samotného Andropova jsme v mém odboru začali s vypracováváním analytické prognózy všech možných variant rozvoje SSSR. Na nejmodernějších západních počítačích. Do této práce byly zapojeny nejen informační systémy KGB, Ministerstva obrany (zejména Hlavní správa rozvědky), Státní plánovací komise a Rady ministrů. Dokonce i ASU, svatyně nejsvětější v celé naší zemi - ÚV KSSS. Při práci jsem používal nejmodernější americké a naše metodiky. Programy braly do úvahy vlivy statisíců vnějších i

vnitřních faktorů, určujících rozvoj SSSR.

Po určitém výběru se mi tehdy dostalo na stůl deset variant. Všechny vyústěly do naprostého ekonomického a politického krachu naší země. Nebyla mezi nimi ani jedna varianta s poněkud optimističtější výhodou. Přiznám se, že jsem byl ohromen, něco podobného jsem nečekal.

S velkými pochybnostmi jsem dokumenty odevzdal náčelníkovi Správy V. A. Krjučkovovi, sice náročnému, ale spravedlivému člověku, aby se s nimi obeznámil.

V. A. Krjučkov si je ponechal dva týdny, což se stávalo dost zřídka. Nakonec mi dokumenty s povzdychnutím vrátil.

„Budete osobně referovat předsedovi!“ (= Andropovovi - pozn. aut.) chladně přikázal. Bylo zcela jasné, že ani Krjučkov se nechce „vystavovat“, neboť je známo, že v Rusku se poslům zlých zpráv stínají hlavy.

Již následující den jsem se vypravil z našeho Hlavního stanu v Jasnevě do předsedova přijímacího salonu v Ljubljance. Přijal mě celkem normálně, mimořádně pozorně mě vyposlechl, i když jsem očekával mimořádně ostrou diskusi s tím, že mě roznese za tyto nedobré prognózy. Byl velmi mlčenlivý, ale rozloučil se se mnou přátelsky.

Tím větší bylo ale moje překvapení, když si mě za dva týdny zavolali na Správu kádrů a oznámili mně, že jsem propuštěný do důchodu za přesluhování. Na rozkaz samotného Andropova mě vyškrtli ze záloh KGB a dokonce jsem byl zbaven práva na rezortní polikliniku. - Mimořádná tvrdost...!

***

„Michaile Petroviči, je už sice pozdě, ale nemohl byste za mnou přijet?“ pokračoval překvapivý večerní rozhovor s Andropovem po telefonu.

„Samozřejmě, Juriji Vladimiroviči,“ ihned jsem souhlasil. Srdce mně bušilo vzrušením jako zvon. Jak se mohl cítit důchodce vyhozený na smetiště, náhle vytažený přímo na Ljubjanku?!

„Ne na Ljubjanku, ale na Kolpačny. V zájmu utajení Vám nepošlu auto. Pečlivě si prověřujte, zda Vás nesleduje stín, dobře?“

„Rozkaz, Juriji Vladimiroviči!“ Dlouhá služba v rozvědce mně odnaučila klást nadbytečné otázky, zejména v telefonu.

V reprezentativní vile na Kolpačném pereulku, kde kdysi sídlil náčelník SMERŠe, V. A. Abakumov, zastřelený ihned po Stalinově smrti, jsem byl několikrát na různých poradách s představiteli rozvědek socialistických zemí.

O hodinu později jsem již mačkal zvonek na dveřích vily. K mému dalšímu překvapení dveře otevřel samotný J. V. Andropov. Byl jsem jako v mátohách.

„Nezmrzl jste nám cestou?“ mile se Andropov umíval. Stoupali jsme vzhůru do prvního poschodí, do kabinetu vyloženého ořechovým dřevem, s množstvím knih dokola. Sedli jsme si do křesel, Andropov zapnul samovar a z bufetu vyňal pečivo a sušenky.

„Jak se Vám daří v důchodu?“

„Co mám povídat...? I z polikliniky mě vyhodili.“

„To vše jsem úmyslně zařídil já, abychom Vás izolovali od čekistického prostředí,“ usmíval se Andropov. „Neurazilo Vás to snad mnoho?“

Mlčel jsem. Leccos se nepřekousne lehce.

„Tak promiňte... Nepochopil jste, proč Vás vlastně uvolnili?“

„Myslím, že pro moje nešťastné prognózy,“ řekl jsem přímo v očekávání bouřky.

„Vaše vynikající prognózy,“ opravil mě Andropov, čímž dovršil můj zmatek.

„Nic úžasnějšího jsem nečetl, potom jsem několik nocí nespal. Jednoznačně se skončily moje dosavadní pochybnosti. Neexistuje východisko. Jste připraven splnit úkol mimořádné důležitosti, který Vám hodlám uložit?“

„Nepochybně,“ řekl jsem celkem upřímně. Přiznám se, že J. V. Andropova jsem vždycky bezvýhradně zbožňoval.

„Ptám se Vás stejně jen formálně. Chválabohu vím všechno o Vašem životě, o Vašich náladách, dokonce možná víc, než víte sám.“

Nepochyboval jsem ani vteřinu o tom, co povídal. V krátkém důchodu jsem zřetelně pociťoval, že se nacházím v nejaktivnějším rozpracování, které bylo cítit všude. Celý můj život byl pod soustavným dohledem.

„Všechno, co jste předpověděl, je strašlivá, tragická pravda,“ pokračoval Andropov. „Tento proces je nezvratný a již L. D. Trockij předvídal rozklad strany a Thermidor. Naše společná strategická úloha je: nastolit skutečný socialismus, který by byl zbavený všech nánosů minulosti,“ pokračoval úvod do mých nových úkolů.

„Jste přesvědčený, Juriji Vladimiroviči, že náš lid takový socialismus potřebuje?“ dovolil jsem si trochu ideologické drzosti.

„Jsem zcela přesvědčen, že tato země je stvořena pro kolektivní spoluzití. Většina lidu, lidové masy, nemohou žít jinak než na úkor energické, talentované, produktivní menšiny. Většinovou masu nemůžeme donutit pracovat, jinak se nám hned začne bouřit. Jaké je tedy východisko? Zlikvidovat celý národ? To by byl stalinismus. Nezbyvá nic jiného než vytvořit novou společnost!“

„Promiňte mi upřímnost, Juriji Vladimiroviči, ale Vaše první kroky coby generálního tajemníka podle mého názoru nemíří ani v nejmenším k takovému cíli. Přece honěním povalečů na ulici nebo důslednou kontrolou příchodů do práce lidi pro výstavbu socialismu nezmobilizujeme! A Vaše usnesení o snížení ceny vodky, které si získalo popularitu u lidí..., co to má být?“

„Cynismus?“ zeptal se Andropov s úšklebkem.

„Ano...“ rozohnil jsem se.

„Ale, Michail Petroviči, vyjasnil jste nám vynikajícím způsobem strategickou úlohu, ale zatím jste stále nepochopil cesty, jak jí dosáhnout. **Systém zemřel a obnovit ho není možné. Ani netřeba!** Na co by nám byla živá mrtvola? Úloha spočívá v tom, abychom systém definitivně zničili, urychlili jeho skomírání a místo něho vybudovali skutečný socialismus, který by podporoval všechny lid, a to prostřednictvím svobodných voleb.“

„Přiznávám se, Juriji Vladimiroviči, že Vám celkem nerozumím, nechápu. Nebude to velmi nebezpečná manilovština, uvěřit v socialistický entuziasmus lidu?“

„Tak a tím přicházíme k podstatě celé operace. **Láska k socialismu u nás vyrůstá z nenávisti ke kapitalismu. Proto se Vám ukládá vypracovat plán nastolení kapitalismu v SSSR a přitom ne měkkého, švédsko-socialdemokratického typu. My musíme uvrhnout celou zemi do dravého, bezuzdného kapitalismu, kde vládne jen zákon džungle!**“ Andropovovy oči mne probodávaly, vyzařovaly sílu přesvědčení.

„Všechno jsem pochopil, Juriji Vladimiroviči, nebude to však až příliš velké utrpení pro náš lid?“ pozvolna jsem kapituloval.

„Samozřejmě, neuvěřitelně velké! **Ale jiné cesty není! Nebo si snad myslíte, že naše ubohá, neefektivní propaganda může probudit nenávist ke kapitalismu? Musíme použít vlastní zkušenost, protože naše osvěta je neschopná k takovému úkolu.** K tomu, abychom zákusek dobře vychutnali, musíme ho nejprve sníst. To napsal ještě papá Friedrich (Andropov měl na mysli Engelse - *pozn. aut.*). K Vaší dispozici Vám odevzdávám všechny Vaše osobní šifry a právo používat resortní sledování, odposlouchávání a celou agenturu. Samozřejmě máte otevřeny naše resortní účty v západních bankách. Zůstanete ve stínu a maskování si budete vybírat v závislosti od podmínek... Nechutnají Vám snad moje oblíbené sušenky, Michaille Petroviči?“

Andropov na mě hleděl přes svoje brýle tak soustředěně, že jsem se cítil jako hypnotizován.

„Můj mozek již pracuje naplno, jak všechno co nejlépe zvládnout a zorganizovat.“ Ze slušnosti jsem si vzal sušenku a trochu ji ohryzával. Cítil jsem se jako proměněný, zachvátila mě chuť pracovat.

„Tak, ať pracujete a přesně za měsíc v devět večer Vás tady budu čekat s prvními návrhy na realizaci operace...“

J. V. Andropov mě objal - něco takového se mi nikdy v životě ještě nestalo - a doprovodil mě po schodech dolů až ke dveřím.

„Co je zajímavého u nás v kultuře?“ zeptal se ještě cestou po schodech.

„Nedávno jsem viděl film *Sedmnáct zastavení jara*,“ poznamenal jsem, „podle románu S. Kuzmiče (Cviguina, podpředsedy KGB - *pozn. aut.*). Tichonov je tam výborný.“

„Za *Sedmnáct zastavení jara* dostal Tichonov mimořádnou cenu na XV. všesvazovém filmovém festivalu v Tallinu. Dali jsme tam ceny i Gabrielovičovi a Jutkevičovi za filmové ztvárnění leninského tématu. Jak paradoxně je zařízen náš svět! Ať Stirlitz, ať Lenin - na plátně - naprosté fikce. Nic podobného v životě nebylo! A taková je tedy cena celého systému. K čemu nám je...?“

J. V. Andropov otevřel dveře a pustil mě ven na ulici. Teprve nyní jsem si uvědomil, že v celé vile jsme snad byli jen sami dva.

***

Prosím, ať mi čtenář odpustí, ale kvůli dodržení etických norem jsem nucen

upustit od uvádění skutečných jmen pracovníků agentury a celkem se nešířit podrobněji o některých zcela profesionálních technologiích naší práce. Proto konkrétní fakta se budou prolínat se zcela literárními fabulacemi a líčeními.

Tajné schůzky s J. V. Andropovem jsem míval až do konce jeho života v únoru 1984. Skutečně až do tohoto nejsmutnějšího dne v mém životě. Operace se stále podrobněji propracovávala. Andropov plán podepsal krátce před svojí smrtí. Dostal kódový název „Golgota“ a členil se na čtyři části:

1. systémový rozklad současného politicko-ekonomického mechanismu v naší zemi,
2. převrat a protlačení nastolení kapitalistického systému dravého typu,
3. usměrňované prodlužování chaosu a zmatku jako prostředku mobilizace rozvášněného davu pro boj s mocí pod socialistickými hesly,
4. socialistická revoluce, podporovaná veškerým lidem, radikální anihilace kompradorské buržoazie a s ní spojených politicko-ekonomických struktur.

„Jistě, již v těchto fázích bychom mohli svrhnout všechny vážené „stariky“, jako Černěnka či Grišina, Solomenceva či Ščerbického i s Kunajevem, ale náš plán musel mít určité prvky idiotismu. V každém případě v první etapě je třeba ponechat stále u moci tyto milé starčeky, to zapálí v lidech vašeň pro reformy, my pak tyto vášně podpoříme, až vašeň pak bude pokračovat již sama. Celkově je první etapa v určitém smyslu nejzávažnější, neboť je nutné probudit k životu síly, které jsou nyní zahnané do hluboké ilegality. Čím se ve skutečnosti odlišuje socialismus od kapitalismu? Kapitalismus, hlásaje svobodu a demokracii, dává svobodu všem nejtemnějším lidským instinktům a homo sapiens, vážený Michail Petrovič, na naše společné neštěstí je chamtivý, egoistický, podlý a načisto neschopný ke kolektivnímu spoležití. V dosavadním systému jsme tvrdě, až nepřírozeně, potlačovali podlou duši v homo sapiens. Proto, věřte mi, stačí jen trochu nadzvednout stavidla a všechny výkaly rychle vyplavou ven na povrch!“

„Ale přece - kdo bude v čele řízení této první etapy?“ ptal jsem se J. V. Andropova, přestože po důkladném seznámení s tajnými „kádrovými“ materiály z ASU ÚV KSSS jsem již měl vcelku jasnou představu, na jaké osoby se bude sázet.

„Je velkým štěstím, že v bývalém systému prakticky nebylo vzdělaných politiků a ekonomů. Na vysokých školách výuka politické ekonomie socialismu, kterého, jak dobře víme, de facto nebylo, úplně zdeformovala mozky dokonce takovým našim vynikajícím ekonomům, jako Aganbegijan nebo Šatalin. Bude potřeba celé nové pokolení k tomu, abychom ekonomice porozuměli, zejména pak trhu. Politiku v naší zemi také nemáme. Za politiku se považují jakési zákulisní hry aparátu. Proto se do čela první etapy dosadí Gorbačov, který byl na tuto úlohu připravován od začátku. Člověk poměrně mladý, nesmírně ctižádostivý (všimněte si, že nemůžeme potřebovat vojáky, kteří netouží být generály; takoví nemají v politice místo), hýřící přitažlivými, romantickými, ale líbivými hesly, jaké tvořil Dubčekův „socialismus s lidskou tvář“. A propos, snad se pamatujete, jak perfektně se mohlo celé slavné Pražské jaro [1968] lehce udusit? Celá první etapa by byla stále zastavitelná! Gorbačov má mnoho kritiků, kteří tvrdí, že je mnohomluvným mluvkou a že je nerozhodný. Ale

nebyl také Cicero mnohomluvný? Překáželo to snad jeho politické kariéře? Naopak, historie nás učí, že lid miluje žvanila, zejména pokud slibuje ráj na zemi. A co se týče nerozhodnosti? Michail Sergejevič Gorbačov chápe politiku jako nekonečné lavírování mezi různými skupinami a seskupeními, což je dosti ideální typ pro stávající sovětskou politiku:“

„Souhlasím, Juriji Vladimiroviči, nadto je Gorbačov jediným člověkem v naší zásobě trumfů, který může být přijatelný pro Západ. Má uhlazené způsoby, je vždy dobře, po evropsku oblečený. Má jediný nedostatek: svým podřízeným soustavně tyká...“

„Správné připomínky. Pokud jde o tykání, neznepokojujme se. V angličtině neexistuje „ty“, a proto se tento nedostatek neprojeví negativně na našich vztazích s hlavním partnerem - USA. Dále Raisa Maximovna - ze všech žen našich mladých vůdců nejvíce imponuje svojí elegancí a vkusem. A to je to, co zahubí i Gorbačova.“

„Náš lid těžko snáší vyparáděné ženy našich představitelů. Ale přesto, Juriji Vladimiroviči, stále mám jisté pochybnosti... Cím by bylo nejlépe začít reformy první etapy?“ zeptal jsem se.

„Začátek jsme si již načrtli, nestavte se nepozorným! Jde o velmi vážnou věc. Gorbačov a jeho nejbližší musí od samého začátku zkompromitovat stranu před Ruskem tím nejdiletantským krokem. Bojem proti alkoholismu! Pozoruhodné je, že M. S. Gorbačov sám nepije. Ale takový Ligačov, ačkoli je pro plně střízlivý způsob života, se někdy neudrží. Je to zcela čestný člověk a na jeho bedra padne celá tíha protialkoholické kampaně a tím i úplná diskreditace strany. Pamatujte si: boj proti alkoholismu nesmí být papírový, jak to ve straně bývalo. Třeba vykloučít vinohrady, zavřít a zdemolovat vinařské závody, lihovary, likérky, vylučovat ze strany, propouštět z práce, případně soudit a zavírat za opilý stav na veřejnosti.“

Začátek Golgoty se musí projevovat krajním idiotismem - to je velmi důležité. Neuškodí na veřejnosti přistižené opilce oblékat do pytlů a nechat celý den zametat ulice. Nekrvavá revoluce musí pracovat šokujícími absurditami, nelogickými protiklady a do nebe volajícími zhovadilostmi.“

Nato jsme se rozloučili.

***

Z autorova deníku:

Skon J. V. Andropova v únoru roku 1984 mi dodnes hlodá srdce. Na vytvoření příznivých předpokladů pro realizaci „Golgoty“ (čím je noc tmavší, tím jsou zářivější hvězdy) byl určen Černěnko, který však do roka zemřel. Dubnové plénium roku 1985 jsme uskutečnili v plném souladu s plánem „Golgota“: za generálního tajemníka byl zvolen M. S. Gorbačov. Ještě za života Černěnka zastupoval SSSR v prosinci 1984 na setkání s M. Thatcherovou v Anglii. Pro vytvoření jeho mezinárodní reputace jsem před jeho návštěvou, pod cizím jménem, odjel do Anglie na setkání s místní agenturou, která zabezpečovala vliv KGB na britskou vládu a na královský dvůr. Anglie byla obvykle využívána

na diskreditaci určených sovětských činitelů. Svého času byl do Anglie vyslán na služební cestu bývalý šéf KGB Alexander Šelepin, Brežněvův rival, proti kterému byly s naší iniciativou zorganizovány velké protisovětské demonstrace, což pochopitelně natolik narušilo jeho pozici, že byl brzy nato vyloučen z politického byra. Protože se o naší metodě dozvěděly anglické tajné služby, bylo nevyhnutelně nutné způsoby vlivu změnit. Madame Thatcherové bylo vnuknuto, že její případné příznivé výroky ve prospěch Gorbačova definitivně rozloží politické byro a podkopají sovětskou moc, čímž se velice potěšila a připravila Gorbačovovi vynikající reklamu. Samotné dubnové plénum roku 1985 se uskutečnilo bez jakýchkoli neočekávaných příhod. Skupina „stariků“, která vsadila na Grišina, se sice naježila, ale marně. Nejvýznamnější úlohu sehrál na tomto plénu Gromyko. Ještě před plénem jsme zabezpečili, aby se k němu přes naši agenturu soustavně dostávaly zprávy o tom, že Gorbačov si vysoce váží nejen Gromykovovy zkušenosti v zahraničí, ale i v domácí politice (přitom Gromyko nevěděl o poměrech ve vlastní zemi vůbec nic a na některých zasedáních plén ÚV KSSS se třeba divil, jak je to možné, že jsou města, ve kterých není k dostání maso aj.) a že s ním počítá jako se svojí oporou.

Tak se dostal do čela řízení celé země Gorbačov. Jeho oporou se stal Ligačov a Ryžkov, který se sám považoval za dobrého ekonoma, podobně jako všichni naši ředitelé, kteří uměli z celé ekonomie jen všechny možné způsoby, jak žádat o peníze a vydávat rozkazy nalevo a napravo. Zatím nebylo jasné, co se Ševarnadzem, který byl příliš emocionální, ostatně jako všichni Gruzínci. Zřejmě bude nutné postupně na jeho bedra navalit tíhu vztahů se Západem. Můžeme si pak představit, jaký dojem asi vyvolá tento vznětlivý Gruzínek u chladných západních pragmatiků?

První fáze „Golgoty“ ho bude ale v této pozici potřebovat!

Gen. Michail Petrovič Ljubimov

(SN č. 6/1998, příloha, str. IV)

<http://www.i-sn.cz/clanky/dokumenty-doby/operace-golgota-----gen.-michail-petrovic-ljubimov.html>